

словообрання, при котрому в слову фігурують тільки частини основ декількох слів. Можна виділити декількох видів речової компресії в стосунку комп'ютерної лексики: усечення основи, взыскання основи, аббревіація, акронімія. Англійські комп'ютерні терміни характеризуються різною словообразовальною структурою, а іменню, існуючі скорочення, складні слова, деривація. Розвиток сфери «виртуальної» економіки, залучення як можна більшого кількості людей в користування міжнародною комп'ютерною мережею обумовило виникнення якісно нових (цифрових) засобів масової інформації, котрі функціонують виключно через Internet. Даний процес обумовив відображення в мові таких нових реалій, як електронні журнали. Ця група неологізмів створена шляхом телескопії скрашення постійних комп'ютерних морфем з елементами, котрі були виділені з слів.

Ключеві слова: неологізм, комп'ютерна лексика, аффіксація, словосполучення, скорочення, комп'ютерні терміни.

Vasylenko Olha. Features of the Formation of the English Computer Vocabulary. The article summarizes the current trends in the formation of computer vocabulary. The main ways of forming computer vocabulary are analyzed, as well as the methods of forming computer terminology. The extralinguistic factor, namely the information revolution (the development and implementation of the latest information technologies) plays a leading role in changes in the computer lexicon corpus. Depending on the sphere of use, computer vocabulary can be divided into several groups: commonly used computer vocabulary; Internet users vocabulary; professional vocabulary of programmers; vocabulary of users of computer programs; computer games vocabulary. Word-building processes actively branch out computer vocabulary, as evidenced by the presence of a sufficiently large number of singular words. The most active at the present stage is the use of the suffix method of word formation. Computer vocabulary is distributed both in the method of substantization and verbalization. Some words that are part of computer vocabulary are formed by telescopic word formation, in which only parts of the foundations of several words appear in a word. There are several types of speech compression in relation to computer vocabulary: truncation of the basis, collection of the basis, abbreviation, acronym. English computer terms are characterized by different word-formation structure, namely, the available abbreviations, compound words, derivation. The development of the “virtual” economy, the involvement of as many people as possible in the use of the international computer network has led to the emergence of qualitatively new (digital) media that operate exclusively through the Internet. This process led to the emergence of a reflection in the language of such new realities as electronic journals. This group of neologisms was created by telescoping - fusion of permanent computer morphemes with elements that were isolated from words.

Key words: neologism, computer vocabulary, affixation, composition, abbreviation, computer terms.

УДК 81'25:134, 2

Галина Верба, Юлія Невинна

ІСПАНСЬКА КАЗКА УКРАЇНСЬКОЮ: ПРОБЛЕМА ПРАГМАТИЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ТА МЕЖ ДОПУСТИМОЇ ВАРІАТИВНОСТІ

Переклад народної казки посідає доволі специфічне місце серед жанрових стратегій перекладу художньої літератури. Казка належить до периферійної художньої, на протипагу високої авторської літератури. Специфіка перекладу казки зумовлена ще й тим, що реципієнтом її є, головним чином, діти, а тому перекладач має враховувати вікові особливості майбутнього читача його перекладу, при цьому не знехтувавши такими засадничими поняттями, як адекватність та еквівалентність. Основними характерними елементами для казки можуть бути такі особливості: зачин, кінцівка, часто триразове повторення дії, наявність повчального елемента, наявність дихотомії (добро – зло) та відсутність детальної описовості (на протипагу прози). Щодо структурно-семантичного наповнення, то текст казки має низку конвенціональних елементів, таких як сталі вирази початку казки та наявність такої конвенціональної форми кінцівки. За своєю тематикою українська та іспанська казки багато в чому збігаються, залишається багато такого, що все ж різнить їх, а це передусім різна мовна та концептуальна картина світу. Народна казка відображає певні реалії, світобачення того чи того народу, а відтак її переклад має відобразити таку її специфіку. Стосовно вербальної форми іспанської казки зазначимо, що синтаксис іспанської казки значно складніший, ніж української, що спонукає перекладача періодично ділити одне складне ціле на кілька простих, замінювати інфінітивних на герундіальних зворотів, тощо. Зачин та кінцівка в обох мовах мають усталені конвенціональні форми, які перекладач зберігає, часто замінюючи їх на усталені українські фіксовані конвенціональні структури, проте простежується і калькування іспанських конвенцій, що сприяє збереженню національного колориту. З погляду лексики порівняльний аналіз виявив більшу лексичну варіативність українського перекладу порівняно з іспанським оригіналом через нейтральність іспанської лексеми, що замінюються на коннотативно-марковані українські (йдеться про синонімічні

відповідники). Переклад іспанської народної казки тяжіє більше до одомашнення в аспекті його структурно-семантичного оформлення, проте саме лексичні реалії, побут та звичаї надають перекладеному тексту необхідного національного колориту.

Ключові слова: казка, фольклор, переклад, жанр, стиль, одомашнення, коренізація.

Постановка наукової проблеми та її значення. Переклад народної казки посідає доволі специфічне місце серед жанрових стратегій перекладу художньої літератури. Передусім слід зазначити, що казка в її різновидах належить до так званої периферійної художньої літератури, на противагу до високої авторської. Однак саме фольклор є доволі складним об'єктом для перекладу, оскільки в ньому значною мірою відображається мовна та концептуальна картина того чи того народу, його світосприйняття, уподобання, бачення основних ціннісних категорій тощо. Специфіка перекладу казки зумовлена ще й тим, що реципієнтом її є, головню, діти. Відтак перекладач має враховувати вікові особливості майбутнього читача, не знехтувавши такими засадничими поняттями як адекватність та еквівалентність.

То ж **мета** пропонованої розвідки – визначити особливості художнього відтворення іспанської народної казки українською мовою. Слід зазначити передусім, що доробок перекладачів у цьому сенсі не дуже багатий. Нам вдалося знайти лише одну друковану збірку іспанських народних казок українською мовою видавництва «Веселка» 1989 року серії «Казки народів світу» [2]. Окрім того в інтернеті можна натрапити ще на кілька веб-сторінок, присвячених усній народній творчості, зокрема і в її українському перекладному варіанті, проте там також незначна кількість таких казок. Водночас спадок іспанських народних казок дуже цікавий і заслуговує на більшу увагу з боку видавництв та перекладачів. У цьому сенсі пропонована розвідка може мати і певний практичний результат, оскільки може привернути увагу якраз до проблемних місць перекладу та рекомендацій щодо шляхів їх розв'язання.

Отже **предметом** цього дослідження є стратегії та тактики перекладу іспанських народних казок українською, а **об'єктом** – саме оригінальні народні іспанські казки та їхні українські переклади.

Методи дослідження: метод перекладознавчого аналізу, до якого ввійшли метод компонентного та контекстологічного аналізів, зіставно-порівняльний метод та метод суцільної вибірки, що має за мету виявити збіги та розбіжності в оригіналі та перекладі. Метод кількісних підрахунків забезпечив виявлення найуживаніших трансформацій при перекладі. Контекстно-ситуативним методом послуговувалися для конкретизації та витлумачення експресивно-оцінних смислів. Лексико-семантичний аналіз слугував для визначення денотативних та конотативних характеристик.

Не можна сказати, що іспанська народна казка *terra incognita* в українській іспаністиці, адже її жанрово-прагматичні та лінгвостилістичні аспекти іспанської народної казки досліджували Н. Мастилко, І. Наваренко також має доробок, присвячений і прагматиці іспанської казки, і її просодичній організації.

1981 року вийшла дисертація М. А. Вінгранівської, яка досліджувала лінгво-стилістичні проблемами перекладу французької казки. Проблемами визначення специфіки іспанської казки висвітлені і в роботах зарубіжних дослідників, зокрема А. Еспіноса, А. Родрігес Альмодовар, Х. А. Санчез Перес, А. В. Баканова, Н. Рошияну, К. Бріггс, В. Я. Пропп та багато інших. Проте особливості перекладу й іспанської народної казки українською, і власне авторської не стали предметом окремого ґрунтовного дослідження, нам вдалося знайти лише окремі статті, де проблематика поставлена, проте багато питань залишилася поза увагою дослідників [1; 7]. Водночас не можна не зазначити, що питання перекладу казок як жанру дитячої літератури на матеріалі інших пар мов не приділялося уваги і вітчизняними, і зарубіжними дослідниками. 2006 року А. В. Баканова розглянула питання особливості мовлення іспанської народної казки. Такі спроби і доволі ґрунтовні дослідження були здійснені на матеріалі таких пар мов, як англійська–українська, німецька–українська, іспанська–англійська, французька–українська, португальська–українська [1].

Дослідження перекладів дитячої літератури ґрунтується на визнанні чотирьох основних чинників, на яких обґрунтовуються ті чи інші висновки. Перше – це, насамперед, усвідомлення того, що переклади для дітей повною мірою, як і для дорослих, будують містки порозуміння між різномовними середовищами, що закріплює за поняттям перекладності дитячої літератури приналежність до культурного контексту. Другий вагомий показник – специфіка творів для маленьких читачів, у нашому розумінні, – «дитячість» тексту, яка проявляється на мовному та літературному рівнях у використанні простих речень, обігруванні слів, уведенні моралізаційно-дидактичних елементів, численних звертаннях тощо. Ці показники дитячого тексту значною мірою зумовлені вибором жанру та особливостями оповіді. Третє – літературна полісистема, яка класифікує дитячу літературу в підсистему з периферійним статусом, визнаючи її другорядне (порівнянню з дорослою) значення, нижчий престиж, що, своєю чергою, зумовлює перекладацькі «вільності» в поєднанні з меншою відповідальністю при іншомовному трактуванні дитячого тексту. Четвертий чинник – дитяча аудиторія: її обмежений вік диктує інше ставлення перекладача до тексту перекладу з огляду на можливості уяви та асоціаційний контекст читачів. І ще один, основний елемент, це те, що казка – діалогізована, а мовлення – своєрідна модель повсякденного мовлення іспанців, у якій максимально точно відображено основні стратегії комунікативної взаємодії. У діалогах казки використано найбільшу кількість засобів посилення прагматичного потенціалу висловлення, щоб ефективно вплинути на адресата [6].

Як літературний жанр казка – явище універсальне, вочевидь і функції казки так само переважно збігаються в більшості народів, а це в передусім повчальна. Для визначення ж особливостей перекладу іспанської народної казки українською потрібно насамперед з'ясувати специфіку саме іспанської народної казки в порівнянні з українською народною казкою.

Іспанські казки – унікальні, бо в Середні Віки саме ця країна стала медіатором між європейською та мусульманською культурами (перебування арабів на території Іспанії було з 711-го року до 1492 року), а саме завдяки активній діяльності Толедської школи перекладу Іспанія – найперша країна, яка змогла оцінити перекладені арабські казки, які і були взяті за основу іспанських, розбавивши їх іспанськими мотивами з орієнтацією на європейського читача, і сама Іспанія удостоїлася честі бути «кораблем», який передав ідею казки до Нового Світу і дала поштовх для створення нових фольклорних особливостей [1; 3].

Як і більшість дослідників казкового жанру, А. В. Баканова виділяє 2 типи казок у своїй роботі (на такий поділ і ми орієнтуємось у дослідженні): «чарівні» та «побутові» казки. Авторка спирається на твердження В. Я. Проппа, що найпопулярнішим типом казки є такі, які починається з будь-якого збитку чи шкоди (вигнання, викрадення тощо) або ж з бажання щось мати (царівну, пташку тощо) [1; 3]. «Чарівні казки», як правило, розвиваються через те, що хтось когось відправляє в подорож (зазвичай, батько сина (як у пропонованій дослідженню казці), зустріч із персонажем, який підказує йому, як тому вийти з тієї чи тієї ситуації, щоб отримати жадане. Потім відбувається бій (змагання, супечка,...) за жадане. Часто така композиція може дати збій і по дорозі додому трапляються ускладнення для головного персонажа і потім знову випробування, аж доки не здолає головний персонаж усіх своїх ворогів.

Побутова казка не має чіткої дефініції, саме в таких казках більше простежується національний колорит та розмовне мовлення [ibid].

Основними характерними елементами казки можуть бути такі особливості: зачин, кінцівка, повторення дії (часто тричі), наявність повчального елемента, наявність дихотомії (добро – зло) та відсутність детальної описовості (на протигагу прози).

Схематично структуру та сюжет типової народної казки можна представити так:

Сюжет казки складається з багатьох подій, містить драматичні події і щасливий кінець. Часто казковий сюжет може ґрунтуватись на діях одного головного героя, але з самого початку зрозуміти, хто він – складно, хоча з проаналізованого емпіричного матеріалу видно, що й іспанській казці, і в українській все ж притаманна наявність багатьох героїв.

З погляду структурно-семантичного наповнення, текст казки має низку конвенціональних елементів, таких як сталі вирази початку казки, наявність такої конвенціональної кінцівки. Текст казки рясніє сталими виразами, повторами, використанням усталених епітетів, метафор, порівнянь тощо. В українських казках часто-густо трапляються архаїзми, що свідчить про древність фольклорного мистецтва. Так, наприклад, в проаналізованому перекладі іспанської казки лексема *hombres*, відтворена архаїчною формою *челядники*, яка походить від українського *челядь* – *чернь*, що означає *панська прислуга, дворові люди*, а також *молодь* чи *жінки* [SUM]. На додаток в українському перекладі з'являється лексема *злотник* у значенні *ювеліра* задля відтворення лексеми *platería* (*ювелірна крамниця*), що дає підстави говорити про тенденцію до одомашнення в українському перекладі, але часом помічаємо тенденцію до форенізації (*patio - patío*), що, на нашу думку, не є слушним, з огляду на маленьких читачів, які не знають, що це, а перекладачне дає жодних пояснень із цього приводу. Найкращим варіантом є створення піктограмного словника для такого роду казок для збереження культурем в українському перекладі та їхнього розуміння.

За словами Н. В. Мастилко, традиційні формули – невід'ємні структурно-змістові компоненти текстів іспанських народних казок. Ініціальні формули відіграють провідну роль у визначенні адресатом жанру тексту й у виборі відповідної стратегії для його інтерпретації. Фінальні формули, найбільш різноманітні за своєю лексико-семантичною структурою, вказують на завершення оповіді та згортання казкової картини світу [6].

Проведений аналіз ілюстративного матеріалу показав наявність таких характерних стандартизованих мовленнєвих елементів, які супроводжується морально-повчальними фрагментами та переносять читача в уявний світ або ж вихід з нього: *Y colorín colorado, por tu boca se ha escorado, Y colorín colorado, este cuento se ha acaba* / "І я там був, мед-пиво пив..."; [6] *vivieron muy felices y comieron perdices* / "...рябчиків їли, ананасами заїдали"), повчальних прислів'їв (*A veces los castillos en el aire desaparecen así* / "Фортеці на піску"; *Tiempo al tiempo* / "Усьому свій час") [6]. Подібні конвенціональні формули притаманні й українським казкам: *ось тобі казочка, а мені бубликів в'язочка; і жили вони довго і щасливо; ось і казочці кінець, а хто слухав – молодець...*

То ж перекладач у своїй праці часто-густо керується саме конвенціями української казки при відтворенні іспанської народної казки. Як приклад розглянемо переклад українською мовою казки *El barquillo de oro, de plata y de seda* / *Золотий, срібний та шовковий кораблі*.

Як видно з самого заголовка іспанський суфікс *-illo* – зменшувально-пестливий, а відомо, що тенденція до вживання пестливих суфіксів – суто розмовна тенденція [4; 8]. В українському варіанті така особливість утрачена, а відтак це частково віддаляє українського читача від інтенціональності іспанського автора.

Уже зачин казки спричинив використання кількох перекладацьких прийомів. Як відомо, для української казки одним із характерних елементів є такий початок: *Жили-були, жив-був* або ж *Одного разу...*

Для іспанської – це початок з *Erase* або ж *Era* : *Era un padre que tenía tres hijos* / *Було в батька троє синів*.

Як бачимо, перше складносурядне речення в українськму перекладі замінене на просте, хоча можливим видається і збереження двочленності першого абзацу: *Жив собі чоловік, і було у нього троє синів*.

Перекладач уже в першому реченні замінив іспанський зачин на український. Така заміна дає підстави стверджувати про тенденцію до одомашнення в українському перекладі, адже основна мета перекладу казок – бути зрозумілим для адресата.

У наступному реченні простежуємо цілу низку трансформацій, спрямованих на збереження традиційної форми української казки, зокрема характерною є інверсія присудка (*надумав старший син...*). З іншого боку, українське перекладене речення розлогіше: герундіальний зворот *siendo él rico, a qué quería irse por ahí* замінено на розмовне складносурядне зі вставним словом: *мовляв, люди вони не бідні, то їй нема чого синові йти з дому йти*.

Заслуговує на окремий аналіз і кінцівка казки, яка в іспанському варіанті не відділяється від основної заключної частини казки, а в українському перекладі збережений поділ для виділення і наголошення на кінцівці:

Pero él la reconoció tan bien que ya las subieron, y al encontrarse allí él pidió le entregasen a sus hermanos que estaban emparedados y llamasen a su padre; vino el uno y sacaron a los otros y se hizo el casamiento y a mí me dieron unos zapatitos de manteca, que en el camino se me derritieron / Юнак знову пізнав принцесу, а як опинився на поверхні, зажадав, щоб звільнили його замуrowаних братів і покликали батька. Коли всі походились, справили весілля, а мені дали масляні черевички, які розтопились дорогою.

Цікавим є рішення перекладача відтворити в українському перекладі типову для іспанської казки кінцівку: у *a mí me dieron unos zapatitos de manteca, que en el camino se me derritieron*, яку перекладач для простоти сприйняття казки українськими дітьми цілком міг замінити на українське *«І я там був мед-пиво пив, по вусах текло, а в рот не попало»*. Однак калькування іспанської кінцівки цілком слушне, оскільки надає перекладу певного екзотичного колориту, а за змістом цілком зрозуміле для маленького читача.

У наведеній вище заключній формулі бачимо не тільки поділ складного іспанського речення на два в українському варіанті, а й заміни прономінальних підмета та додатка на номінативи, що характерно для української мови і спрощує сприйняття: *Pero él la reconoció* – Юнак ... пізнав принцесу. І в інших місцях цієї ж казки ми простежуємо подібну тенденцію до заміни займенників на іменники. З огляду на дитячу аудиторію, українська казка має тенденцію до постійного повторення персонажів, а іспанська орієнтується на запам'ятовування та вдумливе прочитання тексту.

До лексичних особливостей перекладу іспанської народної казки можна віднести і синонімічні заміни, зокрема дієслова. Так нейтральне іспанське дієслово *pedir* відтворене інтенсифікованим *зажадав*, водночас у казці є варіанти контекстуального перекладу означеної лексеми – *сподіватися, впрохати, позичити* і тільки один раз ужито в прямому (архаїчному) значенні – *впрохати*, що свідчить про тенденцію до контекстуального перекладу.

...Vino el uno y sacaron a los otros y se hizo el casamiento – коли всі походились, справили весілля – приклад вилучення та генералізації й перехід до просте речення (*vino el uno y sacaron a los otros* – коли всі походились).

Для іспанських казок характерними є доволі довгі речення з герундіальними та інфінітивними конструкціями. Мова української казки має доволі простий синтаксис, адже орієнтована передусім на дитячу аудиторію, а як відомо, що найпростіше донесення інформації дітям – це викладення її простою мовою з елементарними конструкціями (більш властиво українській казці) та розмовних лексем, характерних для української мови (наприклад, сполучники – вставні слова – маркери української розмовності: *і, але, бо, мовляв, однак* та ін. Часто це прості речення, іноді складносурядні:

Entonces el hermano más chico dijo al padre que él quería ir en busca de sus dos hermanos, pero el padre no quería, viendo que desaparecían sus hijos / Тоді найменший син сказав батькові, що вирушить на пошуки братів, але той, засмучений зникненням двох синів, не хотів втратити останнього.

Цікавим є той факт, що ця герундіальна конструкція українською мовою перекладається дієприкметником зворотом, а відтак це реструктуризація з вилученням герундіального елементу *viendo*, хоча можна було б зберегти його – *побачивши*, вдавшись до дієприслівникового звороту. Як видно з наведеного прикладу, в українських народних казках їхній ужиток доволі обмежений, що спонукає перекладача до граматичних трансформацій іспанських речень. Найхарактернішими є заміни складнопідрядності на складносурядність та поділ одного речення на два або й більше в українському перекладі:

Allí le dejaban un pan y un vaso de agua todas las noches; el joven, teniendo sed, se salió del loro y fue a beberse el agua; pero al ir a coger el vaso, la princesa también le echaba la mano al mismo tiempo / Там йому щоночі лишали склянку води та хлібину. Якось уночі юнак відчув спрагу і вийшов випити води. Протяг руку і торкнувся руки принцеси, яка в цю мить теж потяглася по склянку.

Як видно з наведеного прикладу, то перекладач вдався до поділу одного речення на три, наявні перестановки та додавання: *un pan y un vaso / склянку води та хлібину*, вилучення сполучника сурядності *pero* та інфінітивних іспанських конструкцій *al+ir+a+ coger* на особову форму дієслова *протяг* (розмовний варіант форми *протягнув*).

Окрім того, перекладач почасти вдається до описового перекладу, що можна віднести до прийому модуляції (сміслового розвитку) *la princesa también le echaba la mano al mismo tiempo / торкнувся руки принцеси, яка в цю мить теж потяглася по склянку.*

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Відомо, що світова казка має свої закономірності і в такому разі, ні іспанська, ні українська казка не є винятком. Однак певна специфіка між українськими та іспанськими казками існує. Це стосується як особливостей на рівні змісту (інша реальність, інші звичаї, побут, архітектура, звички тощо). Хоча за своєю тематикою вони багато в чому збігаються, залишається багато такого, що все ж різнить їх, а це передусім – різна мовна та концептуальна картина світу.

Проведений аналіз усього однієї іспанської казки та її перекладу українською мовою дає підстави для певних висновків, що в процесі подальшого дослідження мають бути уточненими, розширеними, а можливо, навіть і спростованими.

Питання перекладу народної казки пов'язані з низкою чинників, що визначають їхній переклад. Проведений аналіз, на нашу думку, дає змогу зробити деякі висновки:

- ✓ Народна казка відображає певні реалії, світобачення того чи іншого народу, а відтак її переклад має відобразити таку її специфіку.
- ✓ З погляду вербальної форми іспанської казки зазначимо: синтаксис іспанської казки значно складніший, ніж української, що спонукає перекладача почасти ділити одне складне ціле на кілька простих, заміни інфінітивних на герундіальних зворотів.
- ✓ Підметом та прямим і непрямим додатків часто вживаються в іспанській казці особові займенники (*él, ella...*), які в українському варіанті конкретизуються, замінюються на конкретні іменники.
- ✓ Зачин та кінцівка в обох мовах мають усталені конвенціональні форми, які перекладач зберігає, часто замінюючи їх на усталені українські конвенціональні

структури, проте простежується і калькування іспанських конвенцій, що сприяє збереженню національного колориту.

- ✓ Щодо лексики, то порівняльний аналіз виявив більшу лексичну варіативність українського перекладу порівняно з іспанським оригіналом, почасти нейтральні іспанські лексеми замінюються на конотативно-марковані українські, характерними є синонімічні заміни.
- ✓ Переклад іспанської народної казки тяжіє до одомашнення в аспекті його структурно-семантичного оформлення, проте саме лексичні реалії, побут та звичаї надають перекладеному тексту необхідного національного колориту.

Тема перекладу іспанських фольклорних творів є наразі мало вивченою та потребує глибокого ґрунтового дослідження, що зумовлює необхідність подальшого їх ретельного аналізу та вивчення.

References

1. Bakanova, Anna. *Osobnosti yazika ispanskih narodnih skazok*. <http://www.dissercat.com/content/osobnosti-yazyka-ispanskikh-narodnykh-skazok>
2. Kazku narodiv svitu: <https://erudyt.com.ua/ua/ispanskie-skazki-izd-kraina-mrij.html>
3. Klimenko, O. 2011. *Trudnoschi perekladu literaturnoi kazku (na materialii R. Dal "THE BFG" ta ii perekladiv)*. Odesa.
4. Koshchii, I. 2012. "Ganrovo-stilistichni osoblivosti ukrainskogo dialogu v piesi F. G. Lorki "Dim Bernardi Albi". 68–72.
5. Navarenno, I. 2002. "Pragmatika ispanskoj narodnoj kazki ta ii prosodichna organizazija". PhD diss.
6. Mastilko, N. "Semantiko-strukturni osoblivosti ispanskoj kazku." *Problrmi semantikislova, rechennia ta tekstu*. Kyiv: KDLU 133–137.
7. Oittinen, R. 1986. *Translating for Children*. Riitta Oittinen. New York and London: Garland Publishing, Inc.
8. Reiss, K. 2000. *Translation Criticism*. Manchester: St. Jerome Publishing.
9. Shavit, Z. *Poetics of Children's Literature*. Athens; London: Georgia University Press.
10. Verba, G. 2010. "Peculiaridades del funcionamiento de los derivados con sufijos apreciativos en los textos artísticos españoles y su traducción al ucraniano". *España-Europa Oriental: el alejamiento geográfico y la proximidad cultural. Seminario científico Internacional de Hispanistas*. Lviv: Astrolabio Editorial.
11. Словник SUM : <https://www.slovnyk.ua/index.php?swrd=челядь>

Верба Галина, Невынна Юлія. Іспанська сказка на українському мові: проблема прагматическої адаптації і границ допустимой варіативності. Перевод народної сказки займає доволно специфічне місце серед жанрових стратегій перекладу художественної літератури. Сказка належить до периферійної художественної, на протилежність високій авторській літературі. Специфіка перекладу сказки обумовлена ще і тим, що реципієнтом її є діти, а отже перекладач повинен врахувати вікові особливості майбутнього читача, при цьому не ігноруючи такими основоположними поняттями як адекватність і еквівалентність. Основними характерними елементами для сказки можуть бути наступні особливості: зачин, закінчення, часто трохривове повторення дійств, наявність навчального елемента, наявність дихотомії (добро – зло) і відсутність детальної описи (не як у прозі). С точки зору структурно-семантичного заповнення, текст сказки має ряд конвенціональних елементів, таких як стали вираження на початку сказки наявність такої конвенціональної форми закінчення. По своїй тематичності українська і іспанська сказки в багатьох випадках збігаються, але залишається багато того, що все ж відрізняє їх, а це в першу чергу – різниця мовна і концептуальна картина світу. Народна сказка відображає певні реалії, світогляд того чи іншого народу, а отже її переклад повинен відобразити таку її специфіку. С точки зору вербальної форми іспанської сказки відзначимо, що синтаксис іспанської сказки значно складніший, ніж українського, що змушує перекладача періодично ділити одне складне ціле на декілька простих, замінювати інфінітивні на герундіальні обороти, і тому подібне. Зачин і закінчення в обох мовах мають закріплені конвенціональні форми, перекладач зберігає, часто замінює їх на закріплені українські фіксовані конвенціональні структури, однак простежується і калькування іспанських конвенцій, що сприяє збереженню національного колориту. С точки зору лексики порівняльний аналіз показав велику лексичну варіативність українського перекладу порівняно з іспанським оригіналом через нейтральність іспанської лексики, замінюється на конотативно-марковані українськими (мова йде про синонімічні відповідності). Переклад іспанської народної сказки тяжіє більше до одомашнювання в плані її структурно-семантичного оформлення, однак саме лексичні реалії, побут і звичаї вказують на необхідність збереження національного колориту в тексті перекладу.

Ключевые слова: сказка, фольклор, переклад, жанр, стиль, одомашнювання, фолоризація

Verba Halyna, Nevylna Yuliya. Spanish Fairy Tales: a Problem of Pragmatic Adaptation and the Limits of Variations. The translation of folk tales occupies a rather special place among the genre strategies of literary translation. Fairy tales belong to peripheral fiction, as opposed to high authorial literature. The specificity of the translation of fairy tales results from the fact that their recipients are mainly children, and therefore the translator should take into account the age characteristics of the future reader of their translation and at the same time should not neglect such fundamental concepts as adequacy and equivalence. The main features of a fairy tale can be the following: the beginning, the ending, often the repetition of an action three times, the presence of a didactic element, the presence of a dichotomy (good - evil) and the absence of detailed descriptions (as opposed to prose). From the point of view of the structural-semantic content, the text of fairy tales has a number of conventional elements, such as set expressions at the beginning of a tale and the conventional form of the ending. In terms of the topics covered, Ukrainian and Spanish tales coincide in many respects. However, there remains a lot distinguishing them; primarily different linguistic and conceptual pictures of the world. Folk tales reflect certain cultural realities, the world view of a nation, thus the translation should reflect its specific nature. From the point of view of the verbal form of Spanish fairy tales we should note that the syntax of Spanish tales is much more complicated than that of Ukrainian, thus the translator often chooses to divide one complex unit into several simple ones, replace infinitive forms with gerunds etc. The beginning and the ending in both languages have established conventional forms which are preserved by the translator, often being replaced with established Ukrainian conventional structures. However, we can also observe the loan translation of Spanish conventions, which contributes to preserving the national color. In terms of vocabulary, a comparative analysis showed a greater lexical variety of Ukrainian translation as compared to the original Spanish version due to the neutrality of Spanish lexemes replaced with connotatively-marked Ukrainian ones (here we refer to synonymic counterparts). In the translation of Spanish folk tales there is a tendency to domestication in terms of its structural-semantic arrangement, but it is lexical realities, lifestyle and customs that give the translated text the necessary national color.

Key words: Fairy tale, folklore, translation, genre, style, domestication, foreignization.

УДК808.3 – 316.4

Валерія Гавриленко

ДО ПИТАННЯ ПРО РОЗМЕЖУВАННЯ ПОНЯТЬ «ТЕРМІНОЛОГІЯ» І «ТЕРМІНОСИСТЕМА»

У статті наведено результати теоретичного дослідження щодо виділення суттєвих відмінних ознак у лінгвістичних термінах «термінологія» і «терміносистема». Звернуто увагу на неадекватність використання цих термінів контекстних синонімів або взагалі взаємозамінних термінів. У тексті наведено аргументи на користь твердження, що вказані вище терміни не можуть бути взаємозамінними, виходячи з їхньої природи. Окремо автор наголошує на недостатній вивченості терміна «терміносистема», а саме: його структури, особливостей формування і взаємодії термінологічних угруповань різного ступеня впорядкування та власне термінів між собою в рамках терміносистем. Новою є спроба висвітлення автором концептуальної природи понять «термінологія» і «терміносистема», а саме опису безпосереднього зв'язку таких явищ концептуального характеру як концептополе і фрейм та понять термінологічного апарату. Автор також окреслює фундаментальну різницю цих понять з огляду на природу їх формування і походження, оскільки в одному з випадків ключову роль відіграють природні процеси звуження/розширення і уточнення контекстуального значення мовних одиниць, а в іншому – відбувається механічний штучний відбір, ініційований одним або декількома дослідниками з певною метою. У статті також наголошується на структурно-організаційній різниці двох згаданих вище термінів. Положення дослідження, викладеного в цій статті, можуть стати в пригоді вченим, які займаються питаннями корпусної лінгвістики, вченим-термінознавцям і лексикографам у процесі укладання або уточнення термінологічного апарату своїх досліджень, а також під час вибору можливих методів роботи, адже описана в роботі різниця ключових аспектів понять «термінологія» і «терміносистема» зумовлює, в свою чергу різні методології дослідження. Учені також зможуть послуговуватись положеннями, викладеними в цій статті, для дослідження взаємодії різноманітних терміносистем у межах однієї термінології, як співвідносяться терміни одних терміносистем з іншими в рамках однієї термінології, і як відбувається і за яких умов міждисциплінарний перехід термінів у різні термінології.

Ключові слова: термін, термінологія, терміносистема, концепт, структура.

Постановка наукової проблеми та її значення. Перші дослідження з теорії термінів і роботи з їх утворення і віднесення до певної частини наукового знання почалися ще у XVIII сторіччі. На основі робіт тодішніх учених, власне, і заклалась термінологія як наука про терміни. Одним із таких учених був Карл фон Ліней. Його роботу *Fundamenta Botanica*, у якій він описав